

การประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง
สู่แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองอย่างยั่งยืน*

THE TOURISM CARRYING CAPACITY TO ACCOMMODATE TOURISTS IN
PHATTHALUNG PROVINCE TOWARD SUSTAINABLE PROMOTION
OF SECONDARY CITY TOURISM

สาลิณี ทิพย์เพ็ญ, กุลดารา เพียรเจริญ

Salinee Tippeng, Kuldara Peanjaroen

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

Rajamangala University of Technology Srivijaya

Corresponding Author E-mail: salinee.t@mutsv.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ประเมินขีดความสามารถเมืองรองในการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง 2. วิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองรองของจังหวัดพัทลุง และ 3. เสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองของจังหวัดพัทลุงอย่างยั่งยืน เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยว จำนวน 400 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง จำนวน 40 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. จังหวัดพัทลุงมีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ชุมชนมีเอกลักษณ์พิเศษ มีการส่งเสริมวัฒนธรรมและอาชีพ ชุมชนใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยวได้รับประโยชน์จากการสร้างงาน มีการต้อนรับด้วยความเป็นมิตร รวมถึงการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความคุ้มค่าในการเที่ยวชม 2. พัทลุงมีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาในจังหวัด แต่ยังคงต้องการการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่พร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวทุกฤดูกาล และ 3. พัทลุงควรมีการผลักดันและสนับสนุนให้จัดทำ

แผนพัฒนาการท่องเที่ยว จัดทำปฏิทินทางการท่องเที่ยวของจังหวัด และพัฒนาระบบโลจิสติกส์ การท่องเที่ยวภายในจังหวัด เป็นต้น

คำสำคัญ: ชีตความสามารถ; การส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน; การท่องเที่ยวเมืองรอง

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To assess Phatthalung Province capacity as a secondary city to cater for tourists, 2. To analyze Phatthalung Province potentials for tourism as a secondary city and 3. To propose guidelines for sustainable tourism promotion in Phatthalung Province as a secondary city. This study employed a mixed method. The quantitative research entailed distributing 400 evaluation forms to tourists to assess the province tourism capacity. The data were analyzed using measures such as frequency distribution, percentage, average, and standard deviation. The qualitative component consisted of conducting structured interview with 40 key informants, including government and private organization representatives, local residents, and tourists, to investigate the tourism management in Phatthalung Province. The data from the interviews were analyzed using content descriptive interpretation.

The findings indicated that 1. With its distinctive cultural and occupational promotions, Phatthalung Province is equipped to accommodate tourists in a distinct community setting, where villages close to tourist attractions profit from employment opportunities and offered a warm reception, while local wisdom deserving observation was passed down. 2. While Phatthalung Province has the potential to attract tourists, there is a need for the rehabilitation and development of its tourist attractions to ensure that they are ready to accommodate visitors throughout the year. and 3. Phatthalung ought to promote and facilitate the formulation of its tourism development plan and provincial tourism calendar, as well as the enhancement of the tourism logistics system within the province, etc.

Keywords: Carrying Capacity; Sustainable Tourism Promotion; Secondary City Tourism

บทนำ

ปี พ.ศ. 2562 รัฐบาลมีความไว้วางใจให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้ถึงท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยให้น้ำหนักไปยังเรื่องการลดความเหลื่อมล้ำอย่างจริงจัง พร้อมกับกำหนดเป้าหมายชัดเจนให้ผลักดันการกระจายรายได้สู่จังหวัดท่องเที่ยวรองและความมุ่งมั่นของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ต้องการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งให้ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ควบคู่กับการพัฒนาประเทศ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผลที่ได้ทางเศรษฐกิจไม่ได้มุ่งแต่เรื่องการเพิ่มรายได้ แต่จะให้ความสำคัญกับการกระจายรายได้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ในขณะที่เดียวกันต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชน และความปลอดภัย ควบคู่ไปกับการส่งเสริมเมืองรองและชุมชน (ยุทธศักดิ์ สุภสร, 2562) สำหรับการประเมินความพร้อมของเมืองรองและชุมชน เพื่อให้มั่นใจว่าความต้องการด้านการตลาดจะดำเนินไปอย่างสมดุลกับความพร้อมของชุมชน เพราะการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Tourism Carrying Capacity) ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการท่องเที่ยวของมนุษย์ที่มีผลต่อพื้นที่และสิ่งแวดล้อม โดยการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้มีปริมาณที่เหมาะสมกับความสามารถรองรับได้ของพื้นที่ ระบบสิ่งแวดล้อมและระบบการจัดการ ตามแนวคิดที่ว่าปริมาณหรือจำนวนนักท่องเที่ยวดังกล่าวต้องไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่นั้น ๆ จนไม่สามารถดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวได้

พัทลุง เป็นจังหวัดในภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย เคยเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่แห่งหนึ่ง และยังมีสภาพภูมิประเทศทั้งที่ราบเนินเขาและชายฝั่ง โดยทางทิศตะวันตกของจังหวัดเป็นพื้นที่ที่ราบสูงและที่ราบเชิงเขา อันเนื่องมาจากมีพื้นที่ติดต่อกับเทือกเขานครศรีธรรมราช ถัดลงมาทางตอนกลางและทางทิศตะวันออกของจังหวัด จรดทะเลสาบสงขลา จะเป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การทำการเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำนาข้าว โดยพัทลุงเป็นจังหวัดที่ถูกมองว่าเป็นเพียงทางผ่านที่จะมุ่งลงไปสู่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แต่อันที่จริงแล้วพัทลุงมีแหล่งท่องเที่ยวสวย ๆ ซ่อนอยู่มากมายไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือวัฒนธรรม ที่สำคัญยังเงียบสงบ ไม่วุ่นวาย อากาศเย็นสบายและสดชื่นบริสุทธิ์ พร้อมทั้งยังได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนภาคใต้อย่างแท้จริง และจังหวัดพัทลุงยังเป็น 1 ใน 55 จังหวัดของประเทศไทย ที่ได้รับคัดเลือกจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเมืองรอง เมืองที่ไม่ได้เป็นเมืองท่องเที่ยวหลักหรือกล่าวคือยังมีนักท่องเที่ยวเข้าไปไม่มากนัก การกระจายรายได้ถึงชุมชนท้องถิ่นจึงแตกต่างกับเมืองท่องเที่ยวหลัก โดยมีเกณฑ์การพิจารณาความเป็นเมืองรอง คือ เมื่อดังกล่าวมีนักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวไม่ถึง 6 ล้านคนขึ้นไปต่อปี และที่ผ่านมา รัฐบาลได้มีแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองอย่างต่อเนื่อง เช่น การสร้างปฏิทินท่องเที่ยว กิจกรรมประจำเมือง ดึงนักท่องเที่ยวให้มีการเดินทางทั้งปี ไม่กระจุกเฉพาะช่วงเทศกาล จนไม่ส่งผลกระทบต่อเสน่ห์ของพื้นที่และให้คนเมืองรองค่อย ๆ เรียนรู้ ผักผ่อนการ

ต้อนรับ เล่าเรื่อง พุดคุย ตอบคำถามนักท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2561) ซึ่งพัทลุงเป็นจังหวัดเมืองรองที่มีอัตราการขยายตัวสูงสุดเป็นอันดับ 3 ของประเทศเมื่อปี 2561

จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด พบว่า ภาวะธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุงช่วง 3 - 4 ปีที่ผ่านมามีการเติบโตในเกณฑ์ที่ดีแม้เป็นเมืองรอง ปัจจัยหลักมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าเชิงอนุรักษ์ ธรรมชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ประกอบกับราคาที่พิกและสินค้าในพื้นที่ค่อนข้างต่ำ สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน ขณะที่ธุรกิจประเภทโรงแรมและรีสอร์ทได้จัดกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและผู้เข้ามาใช้บริการ เช่น การจัดงานมงคลสมรส ซึ่งผู้ให้บริการบางรายหลีกเลี่ยงการจัดงานในเมืองใหญ่ที่มีต้นทุนสูงกว่า นอกจากนี้ พัทลุงมีผู้มาเยี่ยมเยือนในปี 2562 อยู่ที่ 1,626,132 คน แยกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 1,607,835 คน และนักท่องเที่ยวต่างชาติ 1,538 คน ส่งผลให้ปี 2562 จังหวัดพัทลุงมีรายได้กว่า 1,359.7 ล้านบาท (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2563) ก่อนจะประสบกับปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงและพัทลุงกลับมาได้รับความนิยมอีกครั้งหลังจากสถานการณ์โรคระบาดคลี่คลายลงในปี พ.ศ. 2565 มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากหลั่งไหลเข้ามาโดยเฉพาะในช่วงวันหยุดต่าง ๆ และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้นไปตามกระแสการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศและการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้มีปริมาณที่เหมาะสมกับความสามารถรองรับได้ของพื้นที่ ระบบสิ่งแวดล้อมและระบบการจัดการเพื่อนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองของจังหวัดพัทลุง เพื่อให้มั่นใจว่าความต้องการด้านการตลาดจะดำเนินไปอย่างสมดุลกับความพร้อมของชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินขีดความสามารถเมืองรองในการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองรองของจังหวัดพัทลุง
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองของจังหวัดพัทลุงอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology Research) ที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมและสามารถตอบวัตถุประสงค์งานวิจัยได้อย่างครบถ้วน

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุงในปี พ.ศ. 2561 จำนวนทั้งสิ้น 1,684,560 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) ใช้สูตรการหากลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (ปัญญา อธิวิทย์เลิศ, 2545) กำหนดค่าความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% จึงทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง จำนวน 400 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนภาคเอกชน ตัวแทนภาคประชาชน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 40 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบประเมิน เป็นลักษณะปลายปิด (Close-end Questionnaires) และส่วนที่ 2 การประเมินขีดความสามารถเมืองรองในการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) และข้อเสนอแนะ เป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) พร้อมทั้งการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยการตรวจสอบเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ จำนวน 3 ท่าน ร่วมพิจารณาความถูกต้องของโครงสร้างเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) มากกว่า 0.50 (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2558) จากนั้นนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 ตัวอย่างโดยใช้วิธีหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้มีค่าความเชื่อมั่นสูงอยู่ในระดับที่ ยอมรับได้ และมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2556) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองรองของจังหวัดพัทลุงและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองของจังหวัดพัทลุงอย่างยั่งยืน ลักษณะของคำถามเป็นคำถามปลายเปิด สำหรับสัมภาษณ์รายบุคคล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีเดินทางไปแจกแบบประเมินสำหรับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่กำหนด โดยใช้วิธีอธิบายข้อตกลงให้กับผู้ตอบแบบสอบถามอย่างชัดเจน การวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Study) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมใน 4 ลักษณะ ดังนี้ 1. การสำรวจ (Survey) เป็นการสำรวจข้อมูลทั่วไปและทรัพยากรสำคัญที่รองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 2. การสัมภาษณ์ (Interview)

เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) 3. การสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตการจัดการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง โดยใช้การสังเกตการณ์ทั้ง 2 แบบ คือ 1. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และ 2. แบบไม่มีส่วนร่วม (Non Participant Observation)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จัดความสำคัญ จัดกลุ่มของเนื้อหา รวมถึงการวิเคราะห์ จำแนก สรุปประเด็นสำคัญ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. การประเมินขีดความสามารถเมืองรองในการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินขีดความสามารถเมืองรองในการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย มีช่วงอายุ 25 – 34 ปี มีสถานะโสด ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษาพนักงานเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,001 – 20,000 บาท และมีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดสงขลา รองลงมาคือ จังหวัดกระบี่

สำหรับการประเมินขีดความสามารถเมืองรองในการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยแบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งปรากฏตามรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 การประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
- ด้านเศรษฐกิจ	4.19	0.76	มาก
- ด้านสังคม	4.16	0.76	มาก
- ด้านสิ่งแวดล้อม	3.99	0.80	มาก
- ด้านกายภาพ	3.87	0.82	มาก
รวม	4.05	0.78	มาก

จากตารางที่ 1 การประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุงมีระดับความเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.78) เมื่อจำแนกตามรายละเอียดพบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.19, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ ด้านสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.76) ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.80) และด้านกายภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.87, S.D. = 0.82) ตามลำดับ โดยนักท่องเที่ยวมองว่า แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงมี

ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก มีพื้นที่เพียงพอสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว การเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัย การจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ไม่มีเสียงรบกวน ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ปราศจากฝุ่นและควัน ไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่นให้การต้อนรับนักท่องเที่ยว ด้วยความเป็นมิตร และรูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุงส่งเสริมวัฒนธรรมและอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น

2. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) ของจังหวัดพัทลุง จากการลงพื้นที่สำรวจ การสัมภาษณ์ และการสังเกตทำให้สามารถวิเคราะห์ SWOT analysis ของจังหวัดพัทลุง ดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ SWOT analysis ของจังหวัดพัทลุง

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
- มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรม ทั้งอาหาร การแสดงมโนราห์และหนังตะลุง ซึ่งหาชมได้ยากในปัจจุบัน มีปราชญ์ทางวัฒนธรรม วัด วัง และโบราณสถานที่น่าสนใจ - มีความโดดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น กิจกรรมการล่องแก่ง การล่องเรือชมบัวที่ทะเลน้อยและมีน้ำตกที่สวยงามจำนวนมาก - มีวิถีชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว การใช้วิถีชีวิตของประชาชนเรียบง่ายแต่มีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง เช่น กลุ่มทำกระจุต กลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตร - การเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยววิถีชีวิต การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ และการท่องเที่ยวแบบเดินทางด้วยตนเอง เป็นโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด และยังมีโอกาสในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับจังหวัดใกล้เคียงทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน	- ยังขาดการเชื่อมโยงกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้องของด้านการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด - แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพัทลุงยังไม่ได้มีการพัฒนาให้มีมาตรฐานการท่องเที่ยวสากล
โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
- จังหวัดพัทลุงเป็น 1 ใน 55 จังหวัดเมืองรองของประเทศไทย ส่งผลให้ได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองอย่างเป็นรูปธรรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ทะเลน้อยเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Site) - การเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยววิถีชีวิต การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ และการท่องเที่ยวแบบเดินทางด้วยตนเอง เป็นโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด และยังมีโอกาสในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับจังหวัดใกล้เคียง	- การส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์และการทำตลาดเชิงรุกยังมีน้อย - การแข่งขันด้านธุรกิจการท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียงมีสูง

3. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองของจังหวัดพัทลุงอย่างยั่งยืนจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองของจังหวัดพัทลุงอย่างยั่งยืน ในด้านต่าง ๆ ปรากฏรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านเศรษฐกิจ

3.1.1 ผลักดันและสนับสนุนในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระยะยาว 5 ปี เพื่อรองรับการท่องเที่ยวในอนาคต รวมทั้งมีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และมีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างตรงประเด็น

3.1.2 จัดทำปฏิทินการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อแนะนำช่วงเวลาหรือฤดูกาลที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวที่สนใจสามารถนำข้อมูลทางการท่องเที่ยวมาวางแผนในการเดินทางท่องเที่ยวได้

3.1.3 พัฒนาเครือข่ายสื่อสาร ระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้เกิดการใช้ระบบ E-commerce อย่างแพร่หลาย ส่งเสริมการจัดทำข้อมูลการท่องเที่ยวออนไลน์ รวมถึงการเชื่อมโยงระบบบริการต่าง ๆ บนเว็บไซต์การท่องเที่ยวของจังหวัดอย่างเป็นทางการ

3.2 ด้านสังคม

3.2.1 พัฒนาวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น สร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยว

3.2.2 สนับสนุนให้มีการศึกษาและวิจัยด้านการท่องเที่ยว เพื่อนำข้อมูลด้านต่าง ๆ รวมถึงมาเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาและบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ

3.2.3 มีการประสานความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยว ในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน การจัดฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นด้านการปฏิบัติงานเฉพาะทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านบุคลากร มัคคุเทศก์ การใช้ภาษาต่างประเทศ รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างสรรคกิจกรรมการท่องเที่ยว และการเตรียมพร้อมในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

3.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

3.3.1 ฟื้นฟูและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพเสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมเพื่อนำไปสู่กระบวนการต่อยอดในการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม โดยคำนึงถึงอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น

3.3.2 ผลักดันการกำหนดมาตรฐานการให้บริการ และมาตรฐานความปลอดภัยของสิ่งอำนวยความสะดวกในกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกรูปแบบโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม รวมถึงการติดตามและบังคับใช้อย่างจริงจัง

3.4 ด้านกายภาพ

3.4.1 พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว โดยเริ่มจากการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ สถานที่จอดรถ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว จุดบริการ Wi-Fi ห้องละหมาด

ห้องน้ำ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ทางลาด ราวจับ ต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและมีความปลอดภัยตามมาตรฐานหลักสากล

3.4.2 จัดทำและปรับปรุงป้ายสื่อความหมายและป้ายบอกทิศทางในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวเป็นระบบเดียวกันทั้งจังหวัด เพื่อสื่อถึงความสำคัญและให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่

3.4.3 พัฒนาระบบโลจิสติกส์การท่องเที่ยว โดยการบูรณาการการขนส่งทุกรูปแบบให้มีการเชื่อมโยงกัน การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนให้มีความรวดเร็ว สะดวก สะอาดและปลอดภัยเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว รวมถึงพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกให้มีมาตรฐานความปลอดภัยและสนับสนุนให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชนในการพัฒนาคมนาคม

อภิปรายผลการวิจัย

1. การประเมินขีดความสามารถเมืองรองในการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง มีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด มีการส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว รวมถึงการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวตลอดฤดูกาลท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก การเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สอดคล้องกับบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวถึงศักยภาพของการท่องเที่ยวว่าเป็นความพร้อมในด้านคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว และด้านการให้บริการแก่ผู้มาเยี่ยมชม สอดคล้องกับกรวรรณ สังขกร (2548) กล่าวถึงการจัดการการท่องเที่ยวว่า สิ่งแรกจะต้องให้ความสำคัญ คือ การประเมินความเป็นไปได้ในการจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ทรัพยากรด้านวัฒนธรรม ทรัพยากรด้านกิจกรรม ทรัพยากรด้านมหรหรรเทศกาลและประเพณี และทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการ นอกจากนี้ พบว่า การท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุงมีการเติบโตอย่างก้าวกระโดดในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ส่งผลให้จังหวัดพัทลุงเป็น 1 ใน 12 จังหวัดต้องห้ามพลัดปลัสและเป็น 1 ใน 55 จังหวัดที่ได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง โดยรูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุงส่งเสริมวัฒนธรรมและอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น มีความเข้มแข็งด้านวัฒนธรรมชุมชนและการอนุรักษ์ รวมถึงการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ ประเสริฐ ใจสม และคณะ (2563) กล่าวว่า ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวมีอิทธิพลโดยรวมต่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเมืองรองมากที่สุด

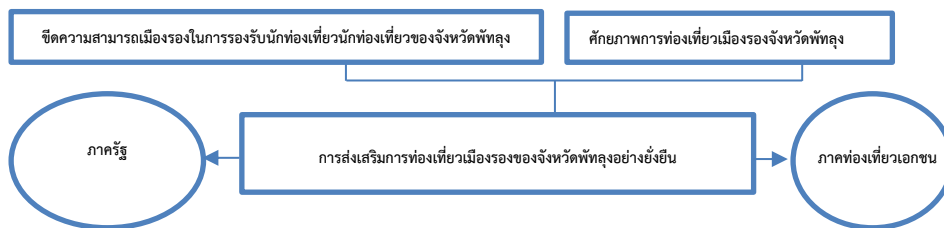
2. ศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองรองของจังหวัดพัทลุงเปลี่ยนจากอดีตเมืองทางผ่าน ปัจจุบันเป็นที่รู้จักและเป็นจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวที่มีระบบบริหารจัดการและมีการจัดการพื้นที่ที่มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี มีลักษณะสำคัญทางคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว แต่พัทลุงยังคงมีปัญหาในเรื่องการ

จัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานภายในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาขีดความสามารถในการรองรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ ดังที่ เอกชัย บุญยาธิษฐาน (2553) กล่าวว่า การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอก เพื่อกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์นั้นควรเน้นการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชนที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับนิตยา งามยิ่งยง และละเอียด ศิลาน้อย (2560) ที่กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนตั้งแต่ร่วมวางแผนร่วม ปฏิบัติการไปจนถึงร่วมประเมินผล และคำนึงถึงระเบียบและข้อกฎหมายจากภาครัฐทั้งในด้านการวางแผน การจัดการ การอนุรักษ์และคงอัตลักษณ์รูปแบบวิถีชีวิตไว้

3. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองของจังหวัดพัทลุงอย่างยั่งยืน ควรผลักดัน และสนับสนุนในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระยะยาว 5 ปี เพื่อรองรับการท่องเที่ยวในอนาคต รวมทั้งมีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ จัดทำปฏิทินทางการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อแนะนำกิจกรรมการท่องเที่ยว ช่วงเวลาหรือฤดูกาลที่เหมาะสม มีการประสานความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน และจัดให้มีการฝึกอบรมหรือพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นด้านการปฏิบัติงานเฉพาะทาง เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยวและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี จัดทำและปรับปรุง ป้ายสื่อความหมาย ป้ายบอกทิศทางในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้เป็นระบบเดียวกันและ ถูกต้องตามหลักสากล รวมทั้งส่งเสริมให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวทั้งพัฒนาระบบโลจิสติกส์การท่องเที่ยว ระบบขนส่งมวลชนให้มีความรวดเร็วและปลอดภัย พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปรับปรุงภูมิทัศน์ ป้ายสื่อความหมาย ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ พัฒนาระบบสารสนเทศและสนับสนุนให้เกิดการใช้ระบบ E-commerce พื้นฟูและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพเสื่อมโทรมให้ กลับคืนสู่สภาพเดิม เพื่อนำไปสู่กระบวนการต่อยอดในการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม โดย คำนึงถึงอัตลักษณ์ และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับโกวิทย์ เหมือนสังข์ (2557) กล่าวว่า การพัฒนาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ควรจัดให้เพียงพอต่อ ความต้องการของนักท่องเที่ยว จัดให้มีป้ายบอกทางและป้ายประชาสัมพันธ์ที่มีความชัดเจน อีกทั้งการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดควรมีความสอดคล้องและต่อเนื่องกับนโยบาย การบริหารจัดการที่กำหนดไว้จากในอดีต และการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้าน จะนำไปสู่ประสิทธิผลรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาการประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุงสู่แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองอย่างยั่งยืน พบองค์ความรู้ที่แสดงดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและศักยภาพการท่องเที่ยวพัทลุงส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองของจังหวัดพัทลุง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐที่ควรควบคุม สนับสนุนและส่งเสริมในด้านต่าง ๆ เช่น การผลักดันและสนับสนุนในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว การส่งเสริมมาตรการความปลอดภัย สำหรับหน่วยงานภาคท่องเที่ยวเอกชน เช่น สถานประกอบการท่องเที่ยวต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ การพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว การสร้างสรรคกิจกรรมการท่องเที่ยว และการเตรียมพร้อมในการการต้อนรับและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ มีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็ง และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ต่อการเป็นเจ้าของพื้นที่ และมีการกระจายรายได้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ควรจัดให้ชุมชนได้มีโอกาสในการศึกษาดูงานจากชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ เพื่อนำองค์ความรู้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ อีกทั้งสามารถนำไปวางแผนในการกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์และสามารถวางกลยุทธ์ทางการตลาดให้เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่องภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุงของนักท่องเที่ยว เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริมภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรวรรณ สังขกร และคณะ. (2555). การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ในภาคเหนือตอนบนที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). รายงานประจำปี 2561 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. สืบค้น 5 พฤษภาคม 2562, จาก <https://shorturl.asia/fDEKO>
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2556). การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2561). รู้จัก 5 จังหวัดน่าไปในเมืองรอง เตรียมตัวเที่ยวในโครงการยิ่งเที่ยว ยิ่งเท ช่วยเปย์ เมืองรอง. สืบค้น 5 พฤษภาคม 2562, จาก <https://www.posttoday.com/lifestyle/587425>
- โกวิทย์ เหมือนสังข์. (2557). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมกรณีศึกษา : อุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- นิตยา งามยิ่งยง และละเอียด ศิลาน้อย. (2560). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนบริเวณริมฝั่งคลองดำเนินสะดวกในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดราชบุรี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 11(1), 149–166.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2563). ท่องเที่ยวพัทลุงโต 4 ปีซ้อน โรงแรม – รีสอร์ท โหมอีเวนค์. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2562, จาก <https://shorturl.asia/EYLVf>
- ประเสริฐ ใจสม และคณะ. (2563). บุพปัจจัยของความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเมืองรอง. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 8(1), 133–144.
- ปัญญา ธีระวิทยเลิศ. (2545). การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ยุทธศักดิ์ สุภสร. (2562). ทิศทางการท่องเที่ยวไทยในปี 2562. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2562, จาก <https://www.tatreviewmagazine.com>
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2558). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ : เน้นสำหรับงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 25). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกชัย บุญยาธิฐาน. (2553). คู่มือวิเคราะห์ SWOT อย่างมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

